

Palvelualuejohtajien kommentit TA2021

Aikuissosiaalityö

Sosiaalipalveluissa ei ole suurien investointien tai vakanssien tarvetta vuodelle 2021. Tukiasuntojen määrää vähennetään edelleen ja tavoitteena on saada asuntojen määrä vähennettyä kuuteenkymmeneen. Samalla kehitetään asumisohjausta ja asumisen sosiaalityön prosesseja. Tarkoituksena on myös kehittää päiväkeskusten toimintaa vaihtoehtona ostopalveluille ja muita sosiaalityön matalan kynnyksen työtapoja. Suurin kehittämisen kohde tulee olemaan aikuissosiaalityön ja perhepalveluiden yhdistäminen isommaksi palvelualueeksi.

Toimeentulotukimenot ovat pysyneet kohtuullisina eikä niissä ole korotuspainetta. Työmarkkinatuen kuntaosuus on vuodesta 2021 lähtien osa työllisyyspalvelujen palvelualueen budjettia. Sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut ovat lähivuosien aikana lisääntyneet tasaisesti, samoin asumispalvelujen tarve. Palvelujen tarve näkyy elämänhallinnan ja talouden hoidon puutteina. Koronan kokonaisvaikutusta ensi vuodelle on vaikea vielä arvioida ja tällä hetkellä asiakkaiden kotiin eristäytyminen on tuonut myös säästöjä. Laajemmin on kuitenkin ollut nähtävissä yksinäisyyden kokemusten, väkivallan uhan ja päihdeongelmien lisääntymistä, joka näkyy myös aikuissosiaalityössä ensi vuonna.

Aikuisten psykososiaaliset palvelut

Raision päihde- ja mielenterveysyksikön palvelut jatkuvat pääosin ennallaan, mutta korona Covid 19 -epidemia on aiheuttanut rajoituksia kasvotusten tapahtuviin asiakastapaamisiin, mikä sitten on laskenut tilastoituja käyntimääriä kaikkien tiimien osalta. Puhelimitse tapahtuvat etäkontaktit ovat vastaavasti lisääntyneet, koska niillä on korvattu käyntejä. Tilanne oli kesän aikana normalisoitumassa, mutta tulee jatkumaan vielä syksyn ja ensi vuoden osaltakin poikkeuksellisenä. Uusia palvelumuotoja on mietittävä ja esim. asiakkaiden kanssa ulkoilu sisätiloissa tapahtuvien tapaamisten sijaan alkoi jo yleistyä kevään aikana. Tällainen toimintatapa voi olla hyvä pitää palvelutarjonnassa ensi vuonnakin mukana; se hyödyttää monia asiakkaita, sillä ulkoilu työntekijän kanssa on hyvää hoitoa mielialanlaskuun ja ahdistuneisuuteen ja ehkäisee korona-eristämisen tuomia haittoja.

Korvaushoidossa käyntimäärät ovat laskeneet, sillä suuri osa potilaista on ennen korona-epidemiaa ollut päivittäin kävijöitä ja koronan vuoksi injektiohuoltoon (kerran viikossa tai kerran kuukaudessa annettavaan) nopeasti siirryttäessä käyntimäärät laskivat keväällä -20 merkittävästi. Nyt käynnit ovat uudelleen lisääntymässä injektioiden vähentyessä potilaiden hoitoon liittyvistä syistä (esim. sopimaton potilaalle). Myös potilaiden määrä on ollut hieman kasvussa. Tilanteissa, joissa käyntimäärät vähenevät mahdollistuu lakisääteisten psykososiaalisten kuntoutustoimenpiteiden toteutus. Sen sijaan tilanteessa, jossa potilaita on päivittäiskävijöinä paljon, kuntoutussuunnitelmien päivitys ja toteutus ovat haasteellisia.

Päihdetiimin osalta toimintaa kohdennetaan erityisesti nuoriin päihteiden käyttäjiin ongelmien pahenemisen ja kroonistumisen ehkäisemiseksi. Heidän hoitopolkuaan kehitetään yhdessä kaupungin muiden toimijoiden kanssa. Tämä asettaa kuitenkin haasteita, sillä resurssia nuorten hoitoon ei ole pystytty lisäämään ja tällä hetkellä ei ole ollut siihen osoittavaa nuorten hoitoon pätevoitynyttä henkilöä. Nykyisessä tilanteessa on kyetty lähinnä tarjoamaan nuorten päihdearvioita

lastensuojelun pyynnöstä, mutta nuorten auttamiseen tai heidän hoitoonsa ei ole perustasolla riittäviä resursseja. Perheiden ongelmat, nuorten päihde- ja mielenterveysoireilu nivoutuvat yhteen.

Päihdehoidon myyntituotot kunnilta (Perusturvakuntayhtymä Akseli) ovat vähentyneet vuodesta 2016 alkaen. Vähennys selittynee sillä, että kunnat ovat palkanneet Maskun terveysasemalle oman päihdehoitajan. Päihdehuollon avo-, vieroitus- ja selviämisasemapalvelut on kilpailutettu Turun johdolla ja uudet palveluntuottajat valittu. Näiden palveluntuottajien kanssa yhteistyö ja sopimuskausi on alkanut 1.9.2020.

Kaupunginhallitus on hyväksynyt 22.8.2011 päihdetiimin saaman testamentin varojen käyttösuunnitelman vuosille 2012-2015. Koska varoja on kulunut ennakoitua vähemmän, voitiin samaa suunnitelmaa toteuttaa myös 2016-2019 ja varoja riittää käytettäväksi päihdepsykiatriseen hoitoon myös vuodelle 2021.

FinFami ry:n toimesta järjestetty mielenterveyspotilaiden omaisneuvojatoiminta jatkuu yksikköme tiloissa myös vuonna 2021. Siitä ei koidu yksiköllemme kustannuksia.

Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoito koostuu lähes pelkästään Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin laskutuksesta. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri on ilmoittanut vuoden 2021 kuntalaskutuksen ennakkotiedot. Vuoden 2021 varsinaiset palvelusuunnitelmat toimitetaan jäsenkunnille perussopimuksen mukaisesti lokakuun puoliväliin mennessä. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin kuntayhtymän hallitus hyväksyi kesäkuussa sairaanhoitopiiriin vuoden 2021 talousarvioraamin reunaehdoiksi seuraavat asiat:

1. talousarvion 2021 jäsenkuntien maksuosuudet voivat kasvaa enintään 2,5 % talousarviosta 2020,
2. talousarvio laaditaan nollassa tilikauden tuloksen osalta.

Sairaanhoitopiiriin hallituksen budjettikäsittelyssä talousarvioraamia perusteltiin seuraavasti:

”Voimassa oleva vuosien 2020–22 taloussuunnitelma on laadittu kuntien kanssa yhteistyössä siten, että jäsenkuntien maksuosuuksien vuosittainen kasvu voi olla enintään 2,5 %. Kuluva vuosi on täysin poikkeuksellinen koronapandemia vuoksi ja talousarvion ennakoidaan alittuvan jäsenkuntien myyntituottojen osalta 31 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaisi 3,4 % laskua tilinpäätöksestä 2019. Huomattava kuitenkin on, että samalla jäsenkunnat vastaavat sairaanhoitopiiriä uhkaavasta 43,2 milj. euron alijäämästä.

Poikkeusolojen päättyessä ja tilanteen normalisoituessa edessä on merkittävä siirtyneiden ja poikkeusaikana toteamatta jääneiden hoitojen järjestäminen. Tilanteen normalisoituessa vuoden 2021 suunnittelussa on perusteltua olettaa, että toiminnan laajuus on lähempänä vuoden 2019 toimintaa ja vuoden 2020 merkittävä toiminnan supistuminen ja sen taloudelliset vaikutukset ratkaistaan erikseen. Vuoden 2021 suunnittelussa on myös huomioitava mahdollinen koronapandemian uusi pahenemisvaihe.”

Sairaanhoitopiiriin talousarvio Raision osalta on 31.758.850 euroa, jossa on nousua 1,4 % sairaanhoitopiiriin omaan tämän vuoden budjettiin. Raision erikoissairaanhoidosta kuitenkin talousarvion teon yhteydessä leikattiin 1.253.000 euroa, joten Raision osalta talousarviolukema on 30.505.851 euroa. Tämä on 224.470 euroa alle vuoden 2020 talousarviotason, joten tämä

muodostaa koronatilanteen huomioiden huomattavan riskin talousarvion toteuttamiselle. Rasion osalta erikoissairaanhoidon budjetti oli laadittu tämän vuoden osalta 581.017 euroa pienemmäksi kuin sairaanhoitopiirin esittämä.

Ruskon osalta budjettiesitys on laadittu sairaanhoitopiirin esityksen mukaisesti. Ruskon osalta sairaanhoitopiirin esitys on 7.405.920 euroa, nousua 7,2 % (498.290 euroa) tähän vuoteen.

Koronaepidemia on muuttanut sairaanhoitopiirin tilanteen merkittävästi tänä vuonna. Ei-kiireellistä hoitoa on vähennetty ja resursseja siirretty koronaepidemian hoitoon. Näin ollen tänä vuonna hoitojonot ovat kasvaneet ja tämän vuoden tulos on sairaanhoitopiirissä alijäämäinen. Ensi vuoden osalta päätöksiä alijäämän kattamisesta tai hoitovelan korjauksesta ei ole tehty.

Hallintopalvelut

Hallintopalveluiden vuoden 2021 talousarvio pitää sisällään seuraavat pääkohdat:

1. synnytyssavustukseen 60.000 euroa eli saman suuruinen varaus kuin vuodelle 2020,
2. johtavan asiantuntijan palkka on siirretty aikuissosiaalityön alta hallinnon alle,
3. työllisyysvarausta esitetään nostettavaksi 300.000 euroa, tuloja lisätty 150.000 euroa,
4. varattu 38.000 euroa konsulttipalkkiolle aikuissosiaalityö ja perhepalveluiden yhdistämistä silmällä pitäen,
5. kirjattu kohdistamaton menosäästö 1.253.000 euroa, sotkee vertailuja.

Muuten hallintopalveluiden vuoden 2021 budjetti on vuoden 2020 tasolla. Vuonna 2021 hankkeista jatkavat Valovoima-hanke neljän kuukauden ajan ja Siivet-hanke koko vuoden.

Hoito- ja hoivapalvelut

Hoito- ja hoivapalvelujen budjetin 2021 lähtökohtana on jatkaa niin, että palvelualueen palvelujen käyttö suuntautuu ensisijaisesti ennaltaehkäiseviin palveluihin. Ikäihmisten toimintakykyä ylläpitävät palvelut ovat keskiössä. Myös säännöllisen kotihoidon asiakkaiden toimintakykyä ylläpidetään kotikuntoutuksen sekä kotihoidon kuntouttavan hoitotyön avulla. Säännöllisten palvelujen kotihoito, Hulvelan palveluasuminen sekä tehostettu palveluasuminen myönnetään ainoastaan palvelukriteerit täyttävillä asiakkaille. Hulvelan palveluasuminen tulee hyödyntää mahdollisuuksien mukaan ennen tehostettua palveluasumista.

Hoito- ja hoivapalvelujen budjetti sisältää neljä uutta vakanssia, joista kolmella korjataan tehostetun palveluasumisen hoitajamitoitusta, joka liittyy Vanhuspalvelulain muutokseen. Lain mukaan tehostetun palveluasumisen hoitajamitoituksen tulee olla 0,55 hoitajaa asukasta kohden 1.1.2021 alkaen. Hulvelan Päivänpaisteen ja Kanervakodin mitoitus korjattiin vähentämällä neljä asukaspaikkaa.

Vanhuspalvelulain mitoitusmuutoksen kanssa saman aikaisesti ollaan kilpailuttamassa tehostetun palveluasumisen ostopalveluja. Uusi hankintasopimus tulee nostamaan tehostetun palveluasumisen hoitopäivähintoja, joka tulee puolestaan kasvattamaan ostopalvelujen kustannuksia. Hoivapaikkojen vähentymistä omassa tuotannossa ja samaan aikaan ikäihmisten määrän kasvua erityisesti vanhemmissa ikäluokissa on kompensoitu lisäämällä ostopalveluihin 80.000 euroa, joka vastaa kahta sijoitusta.

Akuuttiosastolle esitetään yksi uusi sairaanhoitajan vakanssi. Saattohoidon kehittäminen ja erityisesti mahdollisuus toteuttaa psykososiaalisen tuen kartoittamista ja antamista saattohoidettavalle ja hänen omaiselleen, vaatii henkilöstömitoituksen korjaamista. Hoitajamitoituksen tulisi olla 0,75-0,8 välillä. Akuuttiosaston hoitajamitoitus on tällä hetkellä 0,638 hoitajaa/potilas ja yhdellä uudella vakanssilla se nousee 0,666.

Ulkoisiin vuokratuloihin on budjetoitu enemmän, johtuen Hulvelan vuokrankorotuksista ensi vuodelle.

Hoito- ja hoivapalvelujen budjetissa on myös budjettia korjattu ICT-kustannusten sekä kotisairaalan erilliskorvausten suhteen, jotka ovat jääneet budjetissa aikaisempina vuosina korjaamatta.

Kuntoutuspalvelut

Asiakaspalvelujen ja palvelusetelien ostoon on lisätty 37.600 euroa. Puheterapian ja psykologin palvelutarpeet kasvavat. Kuntoutuspalveluissa on vain yksi psykologi ja jonoa on koko ajan. Jono puheterapian arvioon ja sen jälkeiseen terapiaan on kasvanut 7 kk:n mittaiseksi. Palveluja täydennetään ostopalvelulla hoitotakuun täyttymiseksi ja näin vältämme mahdolliset uhkasakot. Palvelusetelien tarve kasvaa asiakasmäärän kasvaessa. Noudatamme sairaanhoitopiirin toimintakäytäntöjä fysio-, toiminta- ja puheterapiassa sekä käypähoitosuosituksia, jotka ohjaavat palvelujen priorisointia ja kiireellisyyden arviointia.

Talousarvioon on lisätty apuvälinehuoltajan oppisopimusvakanssi (netto 14.500 euroa), koska nykyisen huoltajan eläköitymisen mahdollinen ajankohta on 1.7.2021. Apuvälinepalvelussa on yksi huoltaja, joka palvelee kaikkia raisiolaisia asiakkaita sekä yhteistyökumppaneita. Raisio ja Rusko kuuluvat erillisinä kuntina sairaanhoitopiirin Alueelliseen apuvälinekeskukseen. Raision apuvälinehuoltajan palveluja ei ole mahdollista laajentaa ruskolaisille. Ruskolaisten apuvälineiden huolto on järjestetty Ruskon kunnan taholta. Kuntoutuspalvelujen fysio- ja toimintaterapeutit toimivat myös Ruskon apuvälinepalveluissa. Apuvälinepalveluissa asiakasmäärät kasvavat väestön ikääntyessä.

Terveysasemilla tarvitaan hoidollisia ortooseja mm. luun murtumien konservatiiviseen hoitoon. Ortoosit ovat välttämättömiä potilaan sairaanhoidossa ja ovat kierrätettäviä. Tätä varten on budjetoitu edelleen apuvälineisiin 15.000 euroa, koska nämä apuvälineet eivät kuulu sopimukseen Alueellisen apuvälinekeskuksen kanssa.

Psykologin palvelua on tuotettu lakisääteisenä lääkinnällisenä kuntoutuksena alle kouluikäisten lasten kehityksen ja tukitoimien järjestämisen arviointiin Kuntoutussuunnitelmia varten (Kehitysneuvola). Neuvoloiden ja varhaiskasvatuksen tarvitsemaa psykologin palvelua ei pystytä järjestämään yhden psykologin työpanoksesta. Psykologin tuki ja konsultaatiomahdollisuus varhaisemmassa vaiheessa vähentäisi myöhemmässä vaiheessa kasvavia lasten ja perheiden ongelmia.

Terveystieteiden laki velvoittaa kuntia tuottamaan kuntoutusohjausta ja -neuvontaa lääkinnällisenä kuntoutuksena. Kuntoutuspalveluiden asiakkaina on moniongelmaisia perheitä, maahanmuuttajaväestöä ja pitkäaikaissairaita, jotka tarvitsevat palveluohjausta. Kuntoutuspalveluiden asiantuntijoiden aikaa kuluu tähän työhön, jota parhaimmillaan toteuttaisi sosiaalityöntekijä tai kuntoutusohjaaja. Apua potilaat ja perheet ovat saaneet vähäisessä määrin Olkkarista, mutta se ei riitä palveluohjauksen tarpeeseen nähden. Kuntoutuspalveluiden asiakkaille tulee osoittaa lakisääteistä ohjausta ja neuvontaa jostain muualta Raision ja Ruskon palvelualueelta.

Perhepalvelut

Viisi vuotta sitten voimaan tullut Sosiaalihuoltolaki on lisännyt kunnan tehtäviä ja tuonut aivan uusia asiakasryhmiä palvelujen piiriin. Sosiaalihuoltolakiin kirjattiin kuntien velvollisuudeksi tarjota matalan kynnyksen perhepalveluja, kuten perhetyötä, kotipalvelua, tukihenkilö tai –perhetoimintaa sekä huolto- ja tapaamisoikeuteen liittyviä valvottuja tapaamisia ja valvottuja vaihtoja. Nämä tehdään joko omana työnä, tarjotaan palvelusetelillä tai muuten ostopalveluna. Asiakkaiden määrän ja heidän tarvitsemiensa palvelujen määrän kasvua on erittäin vaikea ennustaa. Lapsiperheiden kotipalveluun on vuoden 2021 talousarvioon lisätty tuntuvasti määrärahoja.

Perhepalvelujen palvelualueen painopistettä on aktiivisesti siirretty sosiaalihuoltolain edellyttämällä tavalla ehkäisevään toimintaan. Tulokset eivät kuitenkaan vielä näy korjaavien palvelujen kustannusten vähenemisenä. Perhepalvelujen ennaltaehkäisevä työ tulee myös monelta osin liian myöhään, minkä vuoksi kunnan peruspalvelujen (varhaiskasvatus, perusopetus, neuvolatoiminta) tulisi pystyä vastaamaan varhaiseen puuttumiseen aiempaa paremmin. Tervetullut avaus tähän suuntaan on vastaanottopalveluiden palkkaama perhetyöntekijä neuvolaan.

Tarve korjaavimpiin ja raskaampiin palveluihin, kuten lastensuojelun sijaishuollon palveluihin on edelleen suuri. Perhepalveluissa on toisaalta pystytty lisäämään omaa tulojen keruuta tehostamalla sijoitettujen lasten etuuksien perimistä. Kodin ulkopuolisissa sijoituksissa perhehoidon osuus on jo useamman viime vuoden ollut laitoshoidon osuutta suurempi.

Vuoden 2021 talousarvioon esitetään perhepalveluista yhden force majeure-päätöksellä olleen sosiaalityöntekijän vakanssin vakinaistamista. Tämä on osa henkilöstön lisäämissuunnitelmaa, mikä perustuu nykyiseen hallitusohjelmaan. Sen mukaan lastensuojelun vähimmäishenkilöstömitoituksesta säädetään lailla. Vuonna 2022 yhdellä lastensuojelun ammattilaisella voi lain mukaisesti olla enintään 35 lasta asiakkaanaan ja vuonna 2024 enintään 30 lasta. Tällä hetkellä sosiaalityöntekijöillä on keskimäärin 50 asiakasta. Tuleva laki edellyttää siten noin 3-4 sosiaalityöntekijän lisäresurssia vuodelle 2022.

Suun terveydenhuolto

Vuoden 2021 talousarviossa on koko yhteistoiminta-alueelle huomioitu tulevat palkankorotukset ja yleinen kustannusten nousu.

Lisäksi on huomioitu vallitsevan koronaepidemian aiheuttamat kustannukset. Epidemian takia on jouduttu hankkimaan runsaasti uusia suojaimia ja potilaan hoitovälineitä. Suojainten hinnat nousivat keväällä 2020, eikä ole odotettavissa alennuksia. Lisäksi hygieniatoimenpiteitä on tehostettu. Potilasaikoja on jouduttu pidentämään. Näistä toimista moni on sellaisia, jotka tulevat jatkumaan myös vuodelle 2021. Tilanne saattaa myös pahentua. Hyvällä suojaustasolla voidaan kuitenkin toimintaa ylläpitää hieman huonomassakin epidemiatilanteessa.

Ostopalveluja tullaan edelleen tarvitsemaan. Vuoden 2020 kevään hankalan koronatilanteen jäljiltä suun terveydenhuollossa on runsaasti ns. hoitovelkaa. Jotta potilaiden terveydentila ei vaarantuisi, hoitoa joudutaan edelleen ostamaan sekä Raision että Ruskon alueella (Vuonna 2020 budjetoidut ostopalvelukustannukset ylittyivät molemmissa kustannuspaikoissa jo elokuussa).

Odotusaika Raision alueella suuhygienistille on vaihdellut 44-84 vrk:n ja hammaslääkärille 59-75 vrk:n välillä vuonna 2018. Ruskon alueella odotusajat ovat vastaavasti olleet suuhygienistille 28-56 vrk:n ja hammaslääkärille 51-86 vrk:n välillä. Potilailla on lakisääteinen oikeus saada hoitoa

yksilöllisen hoidon tarpeen perusteella. Osa hoidosta on siten tarjottava huomattavasti hoitotakuun maksimirajoja aikaisemmin, esimerkiksi ennen leikkauksia taikka syöpähoitoja tehtävät suun saneeraukset ovat sellaisia.

Koronaepidemia on hidastanut sähköisen ajanvarauksen kehittämistä. Sen sijaan puhelimitse tapahtuvat yhteydenotot ovat lisääntyneet ja monia asioita pysytään hoitamaan myös näin. Puhelinkontaktit eivät näy käynneissä.

Työllisyyspalvelut

Työllisyyspalveluilla on vuonna 2021 kolme toimipaikkaa käytössä: toimisto Martinkadulla ja pajatilat Alhaisissa ja Mahittulassa. Vuositasolla omissa palveluissa pystytään palvelemaan noin puolet kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärästä eli 150 henkilöä. Loput 150 asiakasta jakautuvat eri ostopalvelupaikkoihin.

Merkittävin muutos työllisyyspalveluiden budjetissa on työmarkkinatukimenojen siirtyminen aikuissosiaalityön budjetista työllisyyspalveluiden kustannuspaikalle. Vuoden 2021 tavoitteena on tiputtaa työmarkkinatukimenot koronaa edeltäneelle tasolle.

Kaupungin palkkatukimäärärahat olivat 485.000 euroa vuonna 2020. Heikentyneessä työllisyystilanteessa olisi perusteltua nostaa tätä summaa merkittävästi vuodelle 2021. Palkkatuella työllistettyjen ammattitaito päivittyy ja se tuo tuoretta työkokemusta jatkotyöllistymistä ajatellen. Näin se olisi samassa linjassa hallituksen toimenpiteiden kanssa. Sillä valtion vastinparirahoja palkkatukeen tullaan kohdentamaan erityisesti nuoriin ja yli 50-vuotiaisiin henkilöihin. Myös osatyökykyisten työllistäminen palkkatuen avulla on hallituksen tavoitteena.

TE-toimiston kanssa tehtävää yhteistyötä syvennetään ja Raisioon jalkautuvia TE-asiantuntijoita tulee olemaan edelleen. Tämä tapahtuu nykyisen TYP-yhteistyöhön ja nuorisotakuun kautta. Tästä yhteistoiminnasta laadittu sopimus on voimassa vuoden 2022 loppuun saakka. Tavoitteena on myös ELY-keskuksen ja TE-toimiston kanssa käytävien neuvottelujen avulla löytää täydentäviä palveluita raisiolaisille työttömille. Näistä ei koidu suoria kustannuksia kaupungille.

Kuntouttavan työtoiminnan kilpailutus on edessä syksyllä 2021. Tavoitteena on kasvattaa nykyisten palveluntuottajien lukumäärää ja samalla pitää päivähinta kustannustehokkaalla tasolla. Erityistä huomiota tullaan kiinnittämään tarjottavien palvelujen tuloksellisuuteen.

Vuoden 2020 osalta matalin työttömyysprosentti 6,7 saavutettiin helmikuussa. Tavoite vuodelle 2021 on tämä koronaa edeltänyt taso.

Vammaispalvelut

Vammaispalvelujen ja kehitysvammahuollon budjetin 2021 lähtökohtana on nykyinen toiminta.

Budjetin 2021 laatimisen aikana erityisesti kehitysvammaispalvelujen puolella oli voimassa määräaikaista ostopalveluja, joiden suhteen palvelun jatkuminen ei ollut tiedossa. Kyseessä ovat kustannuksia lisäävät palvelut.

Vastaanottopalvelut

Terveysaseman toiminnalla on merkittävä asema terveydenhuollossa. Noin puolet asukkaista käyttää vuosittain terveysaseman palveluita. Terveysaseman lakisääteisiä toimintoja ovat lääkärin ja hoitajan vastaanottojen lisäksi mm. rokotustoiminta, erilaiset terveystarkastukset ja erityisvastaanotot, kuten diabetes, astma, psykiatrisen sairaanhoitajan ja fysioterapeutin vastaanotot.

Terveyspalvelut kehittää laadunhallintaansa Labquality Oy:n SHQS-laaturjestelmän avulla.

Ruskon alueella vastaanottopalveluita käyttää vuosittain 60 % väestöstä. Terveysaseman toimintoja kehitetään yhteistyötä lisäämällä ja yhtenäistämällä käytäntöjä terveysasemien kesken.

Vuonna 2020 Rasion terveysaseman toiminta muuttui merkittävästi koronapandemian takia. Terveysasemalle erotettiin hengitystieinfektiovastaanotto väliseinällä ja resursseja jouduttiin kohdistamaan koronapotilaiden testaukseen, jäljitykseen, seurantaan ja hoitoon. Tämä lisäsi kustannuksia ja vähensi tuloja. Vuonna 2021 tämä poikkeuksellinen toiminta jatkuu. Syksyllä 2020 STM:n laajentuneeseen testaus- ja jäljitysstrategian toteutukseen jouduttiin palkkaamaan 4 sairaanhoitajaa hengitystieinfektiovastaanotolle. Näiden palkkausta joudutaan jatkamaan vuonna 2021 arviolta 6 kuukaudta. Myös lääkärijonot ovat pidentyneet kun 2 lääkäriä on irrotettu normaalista vastaanottotoiminnasta hengitystieinfektio- ja jäljitysklinikalle. Yhden terveyskeskuslääkärin työpanosta lasketaan tarvittavan 6 kuukauden ajan ruuhkan purkamiseen. Valtio on luvannut korvata koronapandemian hoidosta johtuvat ylimääräiset kulut. Tämän takia tuloihin on lisätty 300.000 euroa valtiolta tulevia koronakorvauksia. Valtiolta tähän tarkoitukseen tulevat korvaukset tulee kohdistaa palvelun tuottaneille yksiköille.

Hoitotarvikelijakelussa kustannukset ovat nousseet merkittävästi jo parin vuoden ajan, erityisesti diabeteksen seurantaan käytettävät verensokerisensorit ovat lisänneet kustannuksia. Niiden käyttö perustuu sairaanhoitopiirin linjaukseen. Tehokkaamman verensokeriseurannan avulla ehkäistään pitkäaikaisia liitännäissairauksia. Kustannusten hillitsemiseksi otetaan käyttöön myös muita tukevia toimia, näistä yhtenä tehokkaimpana monialaisen elintapaohjauksen integrointi osaksi sairauden ennaltaehkäisyä ja hoitoa. Vuoden 2019 hoitotarvikkeiden jakelun kustannukset olivat Rasion osalta 100.000 euroa ja Ruskon osalta 20.000 euroa yli tämän vuoden budjettiin varatun summan.

Terveysneuvonta panostaa matalan kynnyksen ja ennalta ehkäisevän toiminnan kehittämiseen. Terveysneuvonnassa aloitettiin neuvolan perhetyö vuonna 2020 (50 % terveydenhoitaja) keväällä. Vaikka toimi on vain osa-aikainen ja pääsi käyntiin keväällä koronapandemian keskellä, se on jo osoittanut toimivuutensa ja paikkansa. Monialaisen yhteistyön syventäminen niin sosiaalitoimen kuin sivistystoimenkin kanssa jatkuu edelleen. Huomiota kiinnitetään etenkin nivelvaiheisiin ja rajapintoihin. Elintapaohjaukseen kiinnitetään edelleen huomiota ja toimintamuotoja kehitetään. Keväällä alkanut pandemia on aiheuttanut hoitovelkaa niin koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa kuin lastenneuvolassakin. Terveysneuvonnan henkilökunta oli suurilta osin suunniteltu siirrettäväksi pandemiatyöhön viruksen levitessä. Valmistautuminen edellytti uusiin tehtäviin koulutusta ja valmistautumista. Terveysneuvonta osallistui myös epidemian puhelinneuvontaan perheiden osalta. Poikkeusolojen aikana kiireetön hoito ajettiin alas ja tämä tarkoitti myös koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä lastenneuvolassa yli 1,5 vuotiaiden tarkastusten keskeyttämistä koko kevääksi. Näin hoitovelkaa on kertynyt paljon. Elämme edelleen epidemiavaihetta ja tilanne tulee todennäköisesti jatkumaan vielä pitkälle vuoteen 2021. Terveysneuvonnan toiminta on kaikinensa lakisääteistä. Opiskeluterveydenhuollon osalta toiminta tulee laajenemaan vuoden 2021 syksyllä. Jotta saamme korjattua hoitovelan ja sen lisäksi pystymme toteuttamaan reaaliaikaiset

lakisääteiset tehtävämme, on kaikki olemassa olevat terveysneuvonnan resurssit ylläpidettävä. Sähköisiä palveluja kehitetään laajalti. Terveysasemalla ja terveysneuvonnassa on otettu käyttöön hoitajien sähköinen ajanvaraus mm. terveystarkastuksissa ja neuvonnassa. Opiskelijaterveydenhuollossa on käytössä sähköinen terveystarkastus. Neuvolatyössä on käytössä neuvolachat.

LifeCaren on otettu käyttöön videovastaanoton mahdollistava lisäosa koronapandemian estettyä normaalia vastaanottotoimintaa. LifeCaren Omahoito-osion kautta potilas saa tiettyjen laboratoriovastausten tulokset automaattisesti tekstiviestillä heti niiden valmistuttua. Näitä ovat mm. verenohennuslääkettä Marevania saavien INR-arvot sekä koronatestausten tulokset. Kehittämistä jatketaan mm. sairaanhoitopiirin kanssa sähköistä hoidon tarpeen arviointia syksyn 2020 aikana ollaan ottamassa käyttöön sähköinen hoidon tarpeen arviointi Omaolo.